

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és esütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELTÖRS SZERKESZTŐ:
Dr. HINLEDER FELS ÁKOS
ÜGYVÉD
SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS: FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A megátalkodottak.

(Pünkösdi utáni elmélkedés.)

Ünnepeink közül a Pünkösdi az, mely a keresztény népek nemzeti érzésének ébresztésére, ébrentartására és fokozására igen sokat tehet, ha a lángnyelvek a nemzet legszentebb érzelmeit nemzeti nyelven, apostoli bátorsággal zengedezik. Nekünk magyaroknak szükségünk volna arra is, hogy többször elmélkedjünk a Szentlélek nemzeti munkálkodásáról, mint azt a felekezeti törvények vallási szempontból rendelik. Szükségünk volna arra is, hogy az apostoli lángnyelvek, melyek megszentelik a lelkeket hazafiúi érzelmekkel, hitet, bátorságot öntenek belénk a jövőt illetőleg, gyakrabban ihletnék meg a magyar szíveket.

Történelmünk ugyan a magyarság Apostolainak elég nagy számát mutatja fel. Abban sincs újabb időben hiány, hogy nemzeti Apostolaink lelkét az emlékükre rendezett ünnepek keretében újból, meg újból igyekeznek jeles hazánkfiak, úgy szóval, mint írásban, a mostani nemzedék szívébe tölteni.

És mégis hogyan van az, hogy most Piros Pünkösdi után néhány héttel, egy a társadalomban, mint a sajtóban még mindig fölös számmal vannak, kiket a nemzeti küzdelem első fejezetének örvendetes bevezése után se ihletet meg a bátorító Szentlélek épen akkor, midőn a bécsi béke 300 éves fordulója alkalmából egyik legnagyobb magyar Apostolnak, Bocskaynak lelke kellene, hogy mindnyájunkat megszenteljen bátorsággal, hittal nemzetünk jövője felől?

Hogyan maradhatott egy töredeke a nemzetnek félnék, kishitű a nemzet jövője felől? Minő lélek szállhatott beléjük, hogy elszakadva maradnak a nemzet zömétől, lekicsinylik a nagy erkölcsi győzelmet s kárörvendve jövendőlik a koalíció bukását és „Messiás“-suk felátadását.

Midőn a kishitűség okát kutatja az ember, egy olyan csoportra bukkan, mely csoport valódi meggyőződésből mutatja a vakságot. Ezeket a letűnt rendszer nevelte ilyenekké. Megvannak győződve, hogy csak a régi szabadelvűség körül foroghat a magyar nemzet, csak az világosíthatja meg elméjüket.

Az ilyenek előtt nem nyílik meg soha az Ég. Lelkükben nem támad világosság, mert saját énjükön kívül se Istenükkel nem társalkodtak Krisztusi módon, se hazájukra nem gondoltak nemzeti módon.

Ezek, mint rendszerük, csendesen kimulnak és hogy feltámadásuk ne legyen, úgy kell berendezni az egész kormányzási rendszerünket, hogy a hazafiúi érzelmek ne csak addig lángoljanak az ifjak szívében, míg iskoláikat elvégezték, s aztán megpuhuljanak, mint eddig történt, hanem mint felnőttek is tartsák kötelességüknek a haza sorsával való foglalkozást. Akkor nem engedik sem a Sugdosó, sem a Nagyhangú alapostolok által befolyásolni magukat és nem engedik félre vezetni az által, hogy a magasból a magatartás szerint fog kitöltetni a felváltható szentlélek. Ez a rendszer felfogja oldani az eddig hallgatásra nevelt középosztályt, mely hivatva lett volna intelligenciája révén arra, hogy az ország sorsának intézésénél hallassa szavát.

Az említett csökönyös lelkek kivül sokkal furfangosabb és veszedelmesebb csoport az, melynek tagjai a valódi Apostolokat majmolják és egy a társadalom, mint a sajtó terén elég gyakran felütik fejüket szent meggyőződésüket hirdelve. Ugy tesznek, mintha őket is a Szentlélek szállta volna meg. Hirdetik, nem a hitet, bátorságot, hanem a gyávaságot, hitetlenséget a nemzet erejében, az önmegadást az általuk előre készített halálra. Csepegtetik honfitársaik szívébe az ősi, magyar nemzeti érzés helyébe hol az osztrák, hol az osztrák-magyar érzelmeket.

Ezen alapostolok teremtették meg az ország kormányzására a mindenkori többséget a sokféle értékkel felváltható szentlélek erejével. Ezek tartották zsidbadásban a nemzetet. És még most is okvetetlenkednek.

A csökönyösöknek ez a fajtája irgalmatlanul üldözendő nemcsak a sajtó, hanem a társadalom részéről is, mert ezeknek cselekedeteit nem belső, hanem külső erők irányítják.

Ezeknek kellene minden nap olvasni a Pesti Napló pünkösdi számában Dr. Apáthy István szövegét „Nemzeti nyelvünk“ről, hogy megszenteltetnének

nemzeti érzelmekkel. Hogy tanulnák meg, miszerint a megfélemlített Apostolok szent érzelmeik hirdetésére csak akkor nyertek halált megvető bátorságot, midőn tudták beszélni azon népek nyelvét, kik között hirdetni akarták a Krisztust. Ebben rejlik gyökere a kereszténység terjedésének. Ilyen ige a magyarnak a Szabadság, melyet, ha nemzeti nyelven tolmácsolnak minden szívnek, az első magyar embertől az utolsóig be kellene fogadnia.

Történelmünkben több példát lehetne felhozni arra, hogy az alapostolok és az eltévelyedettek befolyása alatt nemzetünk többször jutott oda, miszerint gyökeret vert a hitetlenség a nemzet zöménél s már hajlandó lett volna lemondani önállóságáról is. De történelmünk tanúságot tesz arról is, hogy mindannyiszor eljöttek nemzeti Apostolaink, szóltak a néphez nemzeti lángnyelven, hirdették az Igét: a nemzet szabadságát. A nép megértette és hitet, bátorságot merítve, csodákat mivelt és visszatért a Szabadság ígért földjére.

Mikor visszagondolunk a közelmúlt, mely csak ismétlődése a régieknek és még most is fölös számmal vannak javíthatlan csökönyösök, akkor jól teszi, főképp a sajtó a társadalom mellett, ha napirenden tartja és óvja tőlök a hiszékeny közönséget. Ma már a hazafias sajtó, ha nem gyakorol is nagyobb befolyást a közvélemény kialakulására, mint a régi rendszer eszközei, de legalább is akkorát igen.

Mindazon okvetetlenkedőknek, kik tévelygésüket álszeméremből nem akarják bevallani, valamint másoknak is, jó lesz rálépni azon aranyhidra, melyet Wekerle Sándor miniszterelnök Pünkösdi előtt, az indeminálás tárgyalásakor épített a sajtó azon organumai számára, melyek kételkednek a kormány őszinteségében. Az aranyhidra pedig a következőleg hangzott el: „Lesznek, kik azt meggyőződésből teszik, lesznek olyanok is, akik ingyen teszik azért, mert hiszen ilyen ideáknak ilyen irányban való képviselése, gyanúsítások kihasználása ilyen kérdésekben jövedelmi forrás kérdése. És talán teszik olyanok, kik ezen állásfoglalás jövedelmezőségét már előre eszkomptálták.“

Valódi apostoli ihlettséggel készült aranyhidra. Ráléphetnek az eltévelyedettek úgy, mint mások! Jó Urak! Pünkösdi után is megnyithatnák szíveiket a Szentlélek előtt! Bátorságot meríthetnének a nemzeti ügy védelmére Bocskay szellemétől! Mert ha ezt nem cselekszik és még a bécsi otrombaság után is leki-csinylik szóval, meg tollhegygyel a koalíciót, akkor bizony mondom: Önök megátalkodottak.

Molnár Károly.

A politikai helyzetről.

* Fekete-sárga színű „fejfa“. Haladóék megrögzött fekete-sárga gondolkozása nem veszi be sehogy sem az új rendszert. Tele bögik az országot „Kárpátoktól Adriáig“, — hiszen telik még a kutyabőrökön bevasalt véradóból — hogy az agyon-sanyargatott, elnéptelenedő országban már alig lesz kit kommandírozni. Egy-egy vidéken ujonchiány van. Szepes megye lubló járásában 647 sorköteles közül csak 131 jelent meg, a többi 516 kivándorolt Amerikába. Ezt a bajt — szokásuk szerint — a koalíciónak akarják ő haladóságuk a nyakába varrni. Elfelejtik, hogy 38 éven keresztül zsákmányul dobták oda Magyarország életerejét a kormányon volt piócák, melyeket ő haladóságuk kibérelt, megfizetett sajtójukkal tűzön-vizen át támogattak. Nehány hónap alatt pedig a nemzeti kormány ezt helyrehozni képtelen. Arra évek kellenek. Bizony csak „fekete-sárga színű fejfa“ illettek volna az általuk elpusztított Magyarország sirhantjára — ha tovább is garázdálkodhattak volna, amint garázdálkodtak...

* Lueger cselédei, a magyar husra éhes, kedves „sógorék“ ismét nyafognak. Gyűlést tartottak. Eldicsékedtek egymásnak, hogy Lueger bécsi főpolgármestert, — aki három országot összejárva utazott Bukarestbe, csak hogy magyar területre ne lépjen — milyen melegen fogadták a román fővárosban. A magyar zászló erősen szurja a szemüket, hogy azt a bankgassei magyar házra kitűzték. Nagy szemtelenséggel tagadják Magyarországot önállóságát. „Ausztria és Magyarország a külfölddel szemben, mint egységes birodalom jelentkezik mindig és így a bécsi hatóságoknak nem csak joguk, hanem kötelességük a magyar miniszterium területén is gyakorolni jogaikat“ Így pöfögött Baechle reichsrati képviselő A multkori osztrák-bicskát hajgáló tüntetés szervezője: Riechlavek képviselő pedig azt rö-

fögte, hogy: „a magyarok, mint rablóbanda jöttek be Árpád vezetése alatt ebbe az országba és ma sem követnek más politikát. Hangoztatja hogy miután az a faktor, amelytől a magyarok legfőbbét várhatnak, esetleg már nem sokaig létezik, a magyarok iparkodnak harácsolni és garázdálkodni, ameddig csak lehet. Ezért az osztrákoknak kötelességük felvenni a legerősebb küzdelmet a magyarokkal gazdasági téren és ha másképp nem megy, akkor ő is azt vallja: Los von Ungarn, ki innen a magyarokkal! Nem kell sem magyar liszt, sem magyar hus.” Így szeretnek bennünket, magyarokat az osztrákok. Erre nem lehet nekünk sem más feleletünk: ki az osztrák vigécekekkel, nem kell többé bécsi rongy!

Magyar nemzeti érdek a székely-kérdésben.

(Folytatás és vége.)

A Rabonbánok fészékének a már csak eszmeképpen létező székely grófságnak, még az emléke is végkép meg fog semmisülni, ha a darabont kormány idejéből hátra maradt ezen két terven kívül megvalósulást nyerne a 3-ik esemény is, hogy a székelység együvé tartozásának érve és a négy székely vármegye közérdekeinek érvényesülése azzal volna megakadályozható, hogy a székely kongresszust ne tartsuk meg Székelyudvarhelyt, hanem Brassóba gyűljünk össze a székely vasutak irányára feletti tanácskozás végett, mert hogyha Háromszék vármegye, nem is volna hajlandó székhelyét Sepsiszentgyörgyről Brassóba áttetni; ipar- és kereskedelmi érdekeinket ne keressük a meg nem valósítható összeköttetésben a Constancái kikötővel; hanem elégedjünk meg azzal, a mi van, a bukaresti piaccal. Pedig báró Kemény Gábor áldott emléke, azért fog minden székely iparos előtt örökidőig a tisztelet és hála fénykörébe ragyogni, hogy a székely kereskedelmi és iparkamarát kikapcsolta a brassói kamara illetékességi köréből és ha a székely kereskedelmi és iparkamara Székelyudvarhelyre, mint központba fog áthelyeztetni, nem a brassóiaknak, nem Bukarestnek, hanem a Constancái kikötőben, mint „kelet kapujában“, még most lehetséges állásfoglalásunknak fogjuk köszönhetni a székely ipar és kereskedelmi érdekeink érvényesülését.

Magyarország legnagyobb szegényfoltja és öngyilkossággal határos állapot, hogy osztrák érdekek érvényesülésével Háromszéknek művelt népe, a közvetlen szomszédságába eső Feketetengertől, belegyezésünkkel eddigelé teljesen elzárva fenn tarthatta magát és az északi határon fekvő Gyimesi átjáró megnyitása óta is az egész Erdély keleti határait megkerülve, Sepsiszentgyörgyről a megye székhelyéről, akár vasuton Málnás, Csiktusnád, Csikszereda felé, akár gyalog Kézdivásárhely, Nyerges, Csikszereda felé kell utaznunk, hogy Gyimesre s onnan vissza kelet felé Galacra, vagy Constancára el juthassunk. Ezért kár volt nekünk 1848-ban az Unió létesüléséért oly sokat fáradozni.

Ezen okoknál fogva kötelességünk minden alkalmat felhasználni arra, hogy a még megoldásra váró két

kérdés, melyek közül az egyik a magyar bodzai vámhatáron át Buzeuig vezető székely vasut folytatóságos kiépítésére vonatkozik; a másik pedig az, hogy a budapesti magyar kereskedelmi részvénytársaság által nagy költséggel berendezett árucsernok, a székely házi iparcikkek raktározására nemcsak Budapesten és Székelyudvarhelyt, hanem Constancában is megvalósíttassék.

1-ször a bodzai vámhatár és Buzeu közötti vasuti kapcsolat megengedhetősége azért nem szenved kétséget, hogy midőn a csikgyimesi átjáró engedélyeztetett, a két szerződő fél arra kötelezte magát, hogy az akkor felvett jegyzőkönyvben felsorolt átjárók közül a gyimesin kívül más hegyszoroson át vasut építésre engedélyt egyik fél sem fog adni, a keleti határrészünkön fekvő bodzai határvám megnevezve nincs e tekintetben, tehát akadály fenn nem forog.

2-or. A mi az árucsernokok létesítését illeti a székely házi iparcikkek értékesítésére szolgáló ezen raktárok berendezése, a székely egyesület elnöke Bedő Albert és a budapesti magyar kereskedelmi társaság alelnöke Kopeszli Döme között megállapított szerződési pontok alapján biztosítottak tekinthető, de ezen az alapon hasonló árucsernok létesítése Constancán is ohajtandó volna, miért is megérdemelné, hogy a bukaresti kiállítás alkalmából, ezen kirándulásra jelentkezett tizenöt országgyűlési képviselőn kívül Bedő és Kopeszli ismert hazánkiai is külön meghívót kapnának a constancái utra s valamint a székely vasutak folytatóságos kiépítése román területen, hasonlóképpen a Constancái árucsernok létesítésének lehetősége bírálat és tanulmány tárgyává tétlenének.

Budapest, 1906 június 18.

Borszéki Soma.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Polónyi Géza** igazságügyminiszter régebbi idő óta betegeskedik. Már jobban volt, de most állapotában ismét rosszabbodás állott be. A kedvezőtlen fordulatot súlyos természetü epehólyag bántalmi okozták.

— **A székelyföldi tanítóképző intézet** áthelyezésének ügye véglegesen eldőlt. Székelyudvarhelyt, a Székelyföld anyavárosában helyezi azt el gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter, mint legméltóbb helyén, ahol fejlődni, virágozni fog. Törhetetlen magyar szellem hatja át e város intelligens közönységét, mely nem csüggedt el sem az oláhság közeli nagy tömege, sem a szászok vagyona és nagy kulturális előhaladása mellett, mert tekintélyes számban itt összpontosult, hazafiasan nevelt tanuló-ifjúságával együtt mindenha érezte, hogy körül van véve a jövőért élőhaló nagy tömegű magyarsággal. Ez az öntudat szükséges volt arra, hogy a közelben levő nemzetiségi vármegyék beékelte magyarjai erősek maradjanak. Tehát nagyon helytelen gondolkodás az, — írja Gálffy Ignác miskolci kereskedelmi isk. igazgató-tanár székely hazánkfi — mely Székelyudvarhely iskoláit sokalja. Jó helyen van itt minden iskola, hadd teljék el a magyar ifju-

azzal a tudattal, hogy van Erdélyben is tömör és tömeges magyarság, mely éppen oly erős oszlopa nemzetünk magyarságának, mint az Alföld magyarsága. A testvér Székelykeresztur pedig ne rekrimáljon, mert aki haragszik, annak nincs igaza. Létesítsék a polgári leányiskolát. Kérlemezzenek hozzá államségelyt. A képezde mostani helyére kerjenek egy földmivésiskolát, kérlemezzenek az unitarius gimnáziumnak nyolc osztályra való kiegészítését. Esetleg egy polgári fiúiskolának államköltségen való felállítását. Mindezek Székelykeresztur és vidékének érdekeit egyelőre teljesen kielégítik. Ne vegyék rossz néven, hogy mi, mint székely anyavárosunk polgárai és másfelől főképp mint az egész Székelyföld érdekeit támogató magyar emberek, a székelyföldi intézmények elhelyezésére Székelyudvarhelyt gróf Apponyi miniszterrel egyetértőleg, alkalmassabbnak tartjuk és tartottuk, mint Székelykeresztur város nagyközseget. Elfoglaltság nélkül szólva — ennek így kell történnie, épen a székelység jól felfogott érdekeiben...

— **A plebánia templom** ügyében gróf Mikes plebanos elnökle alatt a rom. kath. egyháztanács ülést tartott. Beható tanácskozás után határozták, hogy egyelőre a templom kifestésével kapcsolatosan a hátralevő ablakok elkészítését vetetik munkába. A munkálattal a Gavora és Husner budapesti műintézetet bízták meg, amelynek képviselője jelen volt. Ezzel a hitközségnek egy régi ohajtása, a templom restaurálása a megvalósulás útjára lépett.

— **Üres sziv, nemzeti kár.** Nem tudunk szabadulni érzésétől. Nem tudjuk elég sokszor hangoztatni, hogy a Székelyföld természetes, tényleges központja Udvarhelyvármegye, amelyet az összes székely vármegyék körül vesznek. Ez a Székelyföld szive, mely sok évtizedes bünös nemtörődömség miatt, minden központi befolyását elvesztette. Hajdan az agyagfalvi réten hozták a székely nemzeti határozatokat, törvényeket. Innen intézték a Székelyföld sorsát. Ma pedig talán üres hengegésből is megmosolyogják önzetlen küzdelmünket, melyet a régen jónak bizonyult, a Székelyföldre egyedül üdvös, a magyar nemzetre életfeltételt képező központi jelleg kidomborítása érdekeiben folytatunk. Mi az ilyen meggondolatlan, felületes észjárással nem törődünk, mert magyar hazánkat mosolygással, üres hengegésekkel szolgálni nem lehet. Már pedig, aki most is kételkedik abban, hogy a kolozsvár—marosvásárhely—székelyudvarhely—sepsiszentgyörgy—konstancái vasutvonal kiépítése a Székelyföld közgazdaságát, kereskedelmét és iparát újra teremteni hivatott s az magyar nemzeti szempontból elodázhatlan közszükséglet képez: az komolyan gondolkozni képes nem lehet; az viszonyainkat nem ismeri; a magyar nemzetnek méltó fia nem lehet, vagy olyan vakságban szenved, akinek világosságról hiába beszélünk. Vétkes könnyelműség, megbocsáthatatlan bün volt a Székelyföld közepét jelentékenyebb vasuti

közlekedés nélkül hagyni. Hiszen nemzetiségi vidékeken elvonuló vasutvonal magába szította eleterőnk anélkül, hogy bármi módon visszavezető csatornához jutottunk volna. Elvitte terményeinket, de közfogyasztásra nekünk szállított árucikkeink busás nyereségét a nemzetiségi vidékek élelmes kalmárai zsebrerakták és mi őket önverünkkel tápláltuk, tápláljuk, hogy fejünk fölénöve — kiszorítsanak őseinket örökölt hazánkából. A nemzeti kormány beruházási politikája lesz hivatva segíteni a székelységen, hogy a nevezett vasutvonal állami kiepitésével egy csoportba, közvetlen érintkezésbe hozza a keleti határévezredeken át védelmező székelyeket. Ezt az örök életre szóló nagy művet Kossuth Ferenc kereskedelmügyi miniszter, a nagy Kossuth fia kell megteremtse, aki európai miveltségénél fogva, a népek és nemzetek boldogulásának kutforraival mélyebben ismerős. Szive igaz magyar, politikája becsületes, őszinte, mint maga a hamisítatlan székelység. Csepegtessen belénk tehát eme nagy alkotásával eleterőt, hogy ismét a régi alapon lüktethessen a székely sziv, mely a magyar hazaszeretet perzselőlángjától tüzet fogva, attól elesztgetve addig égett, míg a nyomor és szenvedés sujtoló politikája végső dobbanásig juttatta. Kossuth apánk fia, igaz magyar testvérünk, segíts mi rajtunk, a székely nemzetet!

— **Az oltáregyesületi kiállítást** pénteken, a délutáni órákban nagy közönség jelenlétében P. György József egyesületi igazgató ünnepélyesen megnyitotta s azóta a közönség nagy érdeklődéssel látogatja a Frölich-féle helyiségben felhalmozott szebb-nél-szebb tárgyakat, melyeket szakemberek, mintegy 6000 koronára becsültek. Gróf Majláth püspök elfoglaltsága miatt személyesen nem jöhetett a gyönyörű kiállítás megtekintésére, de levélben az oltáregyesület tagjainak, vezetőségének áldását küldötte. Ma (vasárnap) d. e. 9 órakor ünnepies szt.-mise lesz a Ferenc-rendiek templomában az oltáregyesület tagjai-, jöltevőiért és főképp azokért, akik munkáikkal a kiállítást lehetővé tették. D. u. 6 órakor vecsernye, predikáció és azután P. Kory Ottó rendfőnök megáldja azon kiállítási tárgyakat, melyek a Ferenc-rendiek tulajdonát képezik. A kiállítás e hó 26-án (kedden) estig megtekinthető.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Schuller Rezső helybeli pénzügyi számgyakornokot az ungvári pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez számtisztnek nevezte ki.

— **A Székelyudvarhelyi „Tulipánkert” szövetség** f. évi július 1-re tervezett nyári mulatságát a városi színház helyiségében (Budapest-szálló) a következő műsorral egybekötve tartja meg: 1. Megnyitó ének. Előadja a Székely dalegyet. 2. „Kötelességünk az adott helyzetben” szabad előadás, tartja Solymossy Endre ev. ref. koll. tanár. 3. „Tulipán virág” irta Szemlér Ferenc rom. kath. gimn. tanár, szavalja: Dózsa Sárika. 4. Énekel ifj. Szemerjay Károlyné kíséri a Sándorka zenekara. 5. Ábránd és való, humoros előadás, tartja

Burger Arthur róm. kath. gymn. tanár. Kezdeté d. u. 6 órakor. Belépő díj: Személyjegy 1 korona, családjegy földszintre 3 korona, páholy 4 K. Székely Dénes pénztárnok, ellenőr ifj. Szemerjai Károly és Nagy János. Rendezőség: Császár László, Mezey Ödön, Solymossy Ákos, Bagossy Kálmán, Dr Zonda Gergely, Dr Hinléder F. Ákos, Dr Sebessy János, Dr Váró Géza, Dr Pálffy Jenő, Pálffy Béla, Dr Jodál Gábor, Pávelka Jenő, Rend Aurél, Soó Domokos, Jánossy Béla, Dr Horváth Kálmán, Orbán Dénes, Szabó György, Szabó József, Dr Darócy Ignác, Darócy Endre, Darócy József, Finkér Béla, Gyarmathy Ákos, Márk Ferenc, Mészáros Zoltán, Szabó Endre, Gábor Márton, Virker Ernő, Sima Ferenc, Dr Szövényi László, Lázár Z. István, Hermann Ottó, ifj. Bálint György, Kassay Albert, Szentes Gyula. A menyekben az itt felsorolt urak a rendezői kötelezettséget nem vállalnak el, azt szíveskedjenek Mátéffy Domokos pü. s. titkárral közölni.

— **Bocskay-estély.** A mai ünnepély, társas ebéd után este a Sandor István vendéglőjének kerthelyiségében táncestély lesz.

— **Virágcsokros,** fehérhús leánykák jöttek-mentek az elmúlt héten — komoly szülők kíséretében. Hol egyik, hol más iskolában vizsgára seregltek. Az irgalmas nővérek vezetése alatt álló róm. kath. leánynevelőben tegnap délelőtt volt a záróünnepély őrési műsorral, nagy érdeklődés mellett. Minden pontja épen oly jól sikerült, mint előző napokon az összes évvégi vizsgálatok. Mielőtt tehát az irgalmas nővéreket, akik hivatásukból kifolyólag, teljesen a tanításnak és nevelésnek szentelik életüket. A vizsgálatokon és ünnepélyen gróf Mikes János főesperes plebános, valamint édes anyja is mindvégig jelen volt.

— **Uj főispán.** A király Kállay Ubul függetlenségi és 48-as országgyűlési képviselőt Csikvármegye főispánjának nevezte ki.

— **Az állami polgári leányiskola évzáró-ünnepélye** ma (vasárnap) d. u. 5 órától kezdődőleg igen szép és változatos műsorral a róm. kath. főgimnázium nagytermében lesz, melyre ezuttal is felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— **Az Omke az adóbehajtásról.** Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés azt kéri a pénzügyminisztertől, hogy a hátralékos adók befizetésére vonatkozólag kibocsátott körrendeletét oly irányban egészítse ki, hogy az 1905 január 1-ét megelőző időből eredő adóhátralékok, épp úgy, mint az 1905-ik évből és 1906-ik év első negyedéből származó adótartozások felerészben 1906. október végéig, felerészben pedig 1907. végéig, tetszés szerinti részletekben legyenek befizethetők, anélkül, hogy eziránt külön folyamodni kellene.

— **Hitközségi rendkívüli közgyűlés.** Gróf Mikes János helybeli plebános e hó 29-én (Péter és Pál napjára), a délelőtti ünnepi isteni tisztelet utáni időre, úgy 11 órára a róm. kath. főgimnázium tornatermében megtartandó hitközségi rendkívüli közgyűlést hívott egybe. E közgyűlés tárgyát a plebánia templom belső díszítésének további

teendői megbeszélése s ezzel kapcsolatosan egy gyűjtő-munkálatos és felügyelő bizottság megválasztása képezi.

— **Esküvő.** Kapeza Balázs helybeli kereskedő tegnap vezette oltárhoz Szabó Idát Nagyborosnyón.

— **Tanitógyűlés—Székelykereszturott.** Az udvarhelymegyei általános tanító-egylet multkori közgyűlését a nagy árvízveszedelem miatt megtartani nem lehetett. E hó 30-án d. e. 9 órakor kezdődőleg, a Bálint-féle teremben tartja meg tehát ezen 31-ik évi közgyűlést, melyen a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határoznak Ezt megelőzőleg segélyegyleti és központi választmányi ülés, d. u. 1 órakor pedig a Korona-vendéglőben személyenkint 2 K 40 filléres közebed lesz.

— **Olympus-cirkusz.** Városunkban egy 35 személyből és 15 jól idomított lóval bíró cirkusz tartja előadásait a barompiac-téren berendezett, fedett amerikai lovardában. Naponta teljesen új műsorral kedveskedik s különösen érdekes a japán kutyaidomító 15 kutyával végzett produkciója. Ma 2 előadás lesz.

— **Kossuth Lajos azt üzenté.** Ez volt az idej sorozás melodikus szép dala, melyet a bokrétás kalapos, piros-pozsgás székely fiúk utcahosszat oly lelkesedéssel énekeltek. Mintha érezték volna szívükben, hogy Kossuth Lajos szelleme őrködik a magyar nemzet felett. Eddig „Ferenc Jóska” hívta katonának, most pedig — gondolatuk szerint — Kossuth katonái lesznek, hiszen győzött a... balpárt. Vármegyénkben az oklándi járásban e hó 11-én kezdődött a sorozás. 897 állításköteles volt felhiva az 1882, 1883, 1884. évből 3 korosztályból. Besoroztak 232-öt. Ezután a székelykeresztúri járásban soroztak 897 állításkötelessből 229-et A székelyudvarhelyi járásból 908 állításköteles volt összesen és mintegy 312-et soroztak be. Székelyudvarhely város részéről holnap (hétfőn) lesz a sorozás.

— **Az öreg Kovács József vármegyei hajdu,** kit mult évben az októberi közgyűlés nyugdíjazott, rövid ideig használhatta 34 esztendőn át becsülettel kiérdemelt nyugdíját. E hó 22-én d. u. 5 órakor, életének 64-ik évében elhalt városunkban. Temetése ma (vasárnap) d. u. 4 órakor Bethlen-utcai lakásáról lesz a róm. kath. egyház szertartása szerint. A sok vihart, but és kevés örömet látott öreg hajdu, aki becsületes ember volt, nyugodjék csendesen!

— **Székely munkásviszonyok.** A régebbi időkben, a székelységet megtartó sajátos köztársasági szellem mellett, nem fejlődhetett munkásosztály a székelység sorai között, sőt mai napság is szívesebben segít a székely egymásnak — kalákában, viszonzás nélkül fejében, mint napszámért, fizetésért. Ma már a székely-akció idejében itt-ott munkásosztály keletkezett. Sőt annyira megváltozott a testvéries jó viszony, hogy 3 korona 20 fillér és teljes ellátás, azaz ötszöri evés, bópálinka napi bér mellett sem lehet kaszást kapni. A kapás pedig az említett ellátás mellett 2 koronáért kapható 14 éves leánykák, vagy összetöprődött vén anyókák alakjában. A munkabíró férfiak tartalékos katonák, de még inkább a székely kirendeltség vagy egyes helybeli ügynökök által az Alföldre szállított munkások. Lesben állanak, hogy aratósztrájk esetén — pótlásul szolgálja-

nak a nagyobb uradalmak kiségitésére. Ilyen körülmények között mérhetetlen károsodás éri gazdaközönységünket, mert a hirtelen felszökött napi béreket ami silány földünk nem bírja meg. A sztrájkolás tanulmányozására kiszállított emberekből pedig munkásosztály képződik s nem kell sok idő arra, hogy a székely viszonyokkal ismeretlen irányításoknak, gazdaközönységünk drága árát fizeti meg, ha lesz miből... Ennek sietősen utját kell vágni addig, amíg nem késő.

— **A székelyegyleti takarékoscsügye** a Kuriánál, tehát a végső fórumon is befejezést nyert. Miután Ugron Gábor és védője, mint a főügyész a bejelentett semmisségi panaszt visszavonták, a kir. tábla ítélete, mely pénzbüntetést szab ki, jogerőre emelkedett.

— **A védhímlőoltás** városunkban az elmúlt héten volt. 117 újra- és 122 védhímlőoltás történt. Az oltásokat Dr Kassay Albert városi tisztiorvos hivatalból teljesítette.

— **Búcsuvacsora.** Jung-Cseke Lajos nyugalomba vonult apát-plebános tiszteletére e hó 30-án (szombat) este 8 órakor a Budapestszálló nagytermében tisztelői búcsuvacsorát rendeznek. Az aláírási-íveket a napokban bocsátják ki.

— **A szászok és a mi főreáliskolánk.** Ugy értesülünk, hogy szomszéd szásztestvéreink foga erősen vásik ami állami főreáliskolánkra. Deputációt menesztettek gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszterhez, hogy helyezze át azt talán — Segesvárra. Hát mi székely nemzeti szempontból előre is tiltakozunk minden áthelyezési viselkedés ellen. Ha itt nem volna, akkor is ide kellene tenni a főreáliskolát. Maholnap alig lesz még így is a Székelyföldön magyar származású kereskedők és életképes iparosunk. Inkább népszerűsíteni, megkedveltetni kell a reáliskolai tudományokat székely népünk között. Hiszen az e téren történt évtizedes mulasztásoknak tulajdonítható, hogy aránylag kevés székely fiu kerül az említett pályákra. A főreáliskola tehát legjobb helyen most van s ezt maga gróf Apponyi is tudja. Nem tisztán Udvarhely, hanem a Székelyföld érdeke fűződik eme fontos intézményhez. A szászok és oláhok jövőre is küldjék csak hozzáink fiaikat. Székelyudvarhely nekik is közpootjuk; szomszédok vagyunk. Végre az sem válik kárunkra, ha egy kissé magyarul tanulnak. Legalább megismernek s közvetlen forrásból tudják, hogy nem élünk a nemzetiségek husával, mint fajtájukból sokan amienkkel... A magyar kultúra nem szégyenkezhetik a szászoké mellett s ez nem kis dolog...

— **Házkölcsonök, váltós bankok.** A szász- és oláh érdekeket szolgáló nemzetiségi pénzügyintézetek legokosabb politikát követnek. Inkább adnak kölcsönt városi házakra, betáblázás mellett, mint kétesértékű váltókra, melyek csak becsületességre alapított kölcsönök. A házra egyszer betáblázott terhet, kifizetés nélkül, a hitelező beleegyezésén kívül — letörültetni nem lehet. Váltóaláírásokkal megrakott kezesek és adósok pedig sokszor eladták, illetve másra kebelezlették birto-

kukat. Így gondolkoznak a szászok, így az oláhok s ez az oka, hogy a székelyföldi házbirtokok legnagyobb része a nemzetiségi bankok busás jövedelmeit szaporítja biztos hásszonnal, nemzeti kárunkra.

— **Nem létezik kellemetlenebb,** mint a durva és repedezett bőr, mely silány értékű szappan használata által idéztetik elő. Nemcsak a finom parfüm az egyedüli, mely a jó szappan minőségét határozza, ez legtöbb esetben arra szolgál, hogy a rossz szappan minőségét fedje. Rossz szappan a bőrt durvává és szakadtá teszi és előidézi azt, hogy hatalmas betegségek gyűlöhelye legyen. Különösen érzékeny bőrnél, valamint gyermekeknél még gyuladások is keletkezhetnek. Az 1855 óta legjobban elismert Sarg-féle Glycerin-Szappan bőrbetegségeknek celszerű felhasználás mellett fényes gyógyeredményeket ért el. Elismert szaktekintélyek nyilatkozata szerint a Sarg-féle Glycerin-Szappan tisztító és enyhén tartó alkatrészei miatt a legkitűnőbb mosdóeszközök közé tartozik és nem szabadna egy házban sem hiányozni.

NYILT-TÉR.*

1905. B. 844—3.

Ó FELSÉGE A KIRÁLY NEVÉBEN!

Az oklándi kir. járásbíróág mint büntető bíróság kölcsönös becsületsértés vétségével vádolt Polgár János, Rigó András és neje elleni büntügyben a Rigó András és Polgár János magánvádlók által emelt vád felett Oklándon 1905. évi január hó 17-én Nagy Samu jegyzőkönyvvezető, továbbá Lukácsy Elek ügyvédjelölt által képviselt Rigó András és Péter Árpád ügyvédjelölt által képviselt Polgár János vádlottak részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után a következőképpen ítélt:

1. Rigó András 43 éves zombori szül. lakos, ágost. evang. valásu községi adószedő és kisbirtokos, irni olvasni tud;
2. Rigó Andrásné szül. Mátyás Katalin zombori lakos vádlottak, a Polgár János (csendőr) sérelmére állítólag elkövetett s a btkv. 261. §. szerint minősülő becsületsértés vétségének vádjá és következményei alól a B. P. 326. § 2. pontja alapján felmentettek, ellenben
3. Polgár András csendőr 52 éves luth. vallásu zombori születésű és lakos nős, gyermektelen, nyug. csendőrmester, irni, olvasni tud, büntönsnek mondatik ki a Rigó András sérelmére elkövetett s a btkv. 261. szakasza szerint minősülő, valamint az elhalt Rigó András sérelmére elkövetett s a btk. 261. és 273. szakaszai szerint minősülő kétféle becsületsértés vétségében, melyeket az által követett el, hogy 1905. évi december 12-én egy a feljelentő Rigó Andrást, valamint ennek elhalt hasonnevű édes atyját is zsviánnak, mocskosnak és tetvesnek szidalmazta, miért is a btkv. 261. és 273. szakaszai alapján a btkv. 102. rendelkezéséhez képest, az 1892. évi XXVII. törvénycikk 7. §-ában jelzett célra 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett ezen bírósághoz fizetendő s behajthatlanság esetén 1—1 napi fogházzal helyettesítendő huszhusz (20—20) korona pénzbüntetésre ítéltetik. Elrendeltetik egyidejűleg, hogy az ítélet egész terjedelmében indokaival együtt elítelt költségén a Székelyudvarhelyt megjelölő „Székely-Udvarhely” című lapban közzététessék.

Köteleztetik továbbá elítelt 13 korona költség tanudíjat Rigó András magánvádlónak 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni, úgy az ezután felmerülő büntügyi költségeket is az 1890. évi 43. törvénycikkben előirt végrehajtás terhe mellett a kir. kincstárnak megtéríteni.

Dr Hinléder Ernő és Dr Pap Ferenc ügyvédek képviselői díjai 10—10 koronában állapíttatnak meg saját feleikkel szemben.

Indokok:

Rigó András magánvádló azon feljelentést tette, hogy a szomszédjában lakó Polgár János (csendőr) vádlott 1905. évi december 12-én a hozzá áment sertését megdöbálva, az e végből oda siető fiának azt kiáltotta át: „eredj, hívd ki azt a hosszú lábú zsviány, mocskos és tetves apádat” s amint ő erre kiment, folytatónak még azt is mondotta: „apám se félt a te zsviány apádtól és én se félek a zsviány fiától, zsviánybandavezető”. E szerint úgy őt, valamint az elhalt édes atyját sértő kifejezésekkel illetően vádlott, kétféle becsületsértés címén kérte meghívását. A megtartott tárgyalás rendjén vádlott Polgár János beismerte, hogy a fennebb megjelölt szavakat mindkettőre vonatkozóan használta, de azzal védekezik, hogy miután egy Rigó András, valamint neje is őt tolvaj,

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

